

Zbigniew Żyszkowski 1910 – 1988

Zbigniew Żyszkowski urodził się 10 czerwca 1910 r. w Warszawie. Po ukończeniu gimnazjum im. A. Mickiewicza rozpoczął studia na Wydziale Elektrycznym Politechniki Warszawskiej, które ukończył w 1934 roku, uzyskując stopień inżyniera elektryka. Podjął pracę w Państwowych Zakładach Tele- i Radiotechnicznych w Warszawie, gdzie jako pierwsze zadanie otrzymał opracowanie słuchawki telefonicznej. Elektroakustyka jako nauka stawiała wtedy dopiero pierwsze kroki i studia nad przydzielonym zadaniem musiał rozpoczynać od podstaw. Jego zainteresowanie akustyką wzrosło po znalezieniu wielu formalnych analogii między zjawiskami akustycznym a elektrycznymi oraz sposobami ich traktowania. To zainteresowanie i zamiłowanie do elektroakustyki nie opuściło go już nigdy.

Pracę w PZTiR, gdzie w 1938 r. został kierownikiem działu elektroakustyki, obejmującego problematykę badań i konstrukcji mikrofonów, słuchawek i głośników, przerwał wybuch wojny w 1939 r. W 1940 r. znalazł się w Wielkiej Brytanii jako żołnierz Wojska Polskiego. Po przejściu przeszkolenia spadochronowego zostaje oddelegowany do Armii Brytyjskiej w Londynie, przy czym w 1942 r. zostaje przeniesiony do Wojskowego Instytutu Łączności, gdzie zajmuje się konstrukcją urządzeń radarowych. Jednocześnie, korzystając z dostępu do najnowszej literatury fachowej, rozpoczyna samodzielne studia nad teorią układów akustycznych. Duże podobieństwo formalne układów akustycznych i elektrycznych skłania go do zajęcia się teorią układów elektrycznych, której opanowanie okazało się bardzo pomocne w Jego dalszej pracy.

Do kraju wraca w połowie 1946 r. Zatrzymuje się najpierw w Łodzi i Krakowie, a od początku 1947 r. rozpoczyna pracę na Wydziale Mechaniczno-Elektrotechnicznym Politechniki Wrocławskiej, spodziewając się, że będzie mógł kontynuować prace naukowe z zakresu akustyki i elektroakustyki. Niestety, akustyka była w tym okresie niedoceniana i traktowana jako nauka drugorzędna o małym znaczeniu gospodarczym. Zajmuje się więc telekomunikacją, a w szczególności teletransmisją, pracując najpierw jako adiunkt w Katedrze Teletechniki, a następnie od 1950 r. jako zastępca profesora i kierownik Katedry Techniki Przenoszenia Przewodowego, przemianowanej w 1953 r. na Katedrę Teletransmisji Przewodowej, przy czym w 1954 r. zostaje profesorem nadzwyczajnym. W związku ze swoją działalnością dydaktyczną i prowadzeniem wykładów z telekomunikacji i teletransmisji przewodowej pisze kilka książek, głównie o charakterze podręcznikowym. Nie zaniedbuje jednak działalności naukowej w swojej umiłowanej specjalności – elektroakustyce. W tym czasie główny przedmiot jego zainteresowań naukowych stanowi zagadnienie transmisji sygnałów akustycznych oraz teoria przetworników elektroakustycznych. Opracowuje metody analizy właściwości akustycznych przetworników. Głęboka znajomość dwóch dyscyplin naukowych – teletransmisji i elektroakustyki pozwala Profesorowi Żyszkowskiemu na przejrzyste przedstawienie matematyczne transmisyjnych właściwości układów elektroakustycznych, co znajduje swoje odzwierciedlenie w wydanej w 1953 r. książce „Podstawy Elektroakustyki”. Książka ta, będąca bardzo obszerną monografią, nie mającą w swoim czasie odpowiednika w światowej literaturze przedmiotu, stanowiła najbardziej twórcze dzieło prof. Żyszkowskiego. Doczekała się trzech wydań (drugie wydanie w 1966 r., a trzecie, unowocześnione i poprawione, w 1984 r.). Kilkadziesiąt pokoleń studentów korzystało z tej książki w czasie swoich studiów, a metody obliczeniowe zawarte w tym dziele były wykorzystywane przez konstruktorów aparatury elektroakustycznej w przemyśle i stanowiły punkt wyjścia dla wielu prac naukowych wykonanych pod kierunkiem Profesora w Katedrze Teletransmisji Przewodowej i poza Politechniką Wrocławską.

W związku z utworzeniem z dniem 1 września 1952 roku Wydziału Łączności prof. Żyszkowski przechodzi na ów Wydział i zostaje jego pierwszym Dziekanem (lata 1952-

1954). Dziekanem Wydziału Łączności, przemianowanym w 1966 roku na Wydział Elektroniki, był również w latach 1960-1968. W latach 1958-1959 był Prorektorem Politechniki Wrocławskiej. Z Jego inicjatywy w 1968 r. powstał Instytut Telekomunikacji i Akustyki. Był jego pierwszym dyrektorem (lata 1960-1968) oraz kierownikiem Zakładu Elektroakustyki.

W 1980 r. przeszedł na emeryturę, ale nie zaniechał działalności naukowej, o czym m.in. świadczy wydana w 1987 r. książka „Miernictwo Akustyczne”.

Prof. Z. Żyszkowski wypromował 12 doktorów nauk technicznych. Wśród Jego wychowanków czterech zostało profesorami, zaś trzech doktorami habilitowanymi. Tytuły profesorskie i stopnie doktora habilitowanego mają już wychowankowie doktorów wypromowanych przez prof. Żyszkowskiego. Profesor Zbigniew Żyszkowski jest więc twórcą wrocławskiej szkoły naukowej elektroakustyki.

Za swoją działalność został odznaczony Krzyżem Kawalerskim i Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, Medalem Komisji Edukacji Narodowej i tytułem Zasłużonego Nauczyciela. Został wpisany na listę zasłużonych dla Politechniki Wrocławskiej.

Zmarł 28 września 1988 r. Jest pochowany na cmentarzu przy ul. Grabiszyńskiej we Wrocławiu. Dla uczczenia Jego pamięci sala konferencyjna 105 w budynku C5 Instytutu Telekomunikacji, Teleinformatyki i Akustyki została nazwana imieniem profesora Zbigniewa Żyszkowskiego.

Opracował: Wojciech Majewski
Wrocław, październik 2009 r.

Źródła:

1. Dokumenty w Archiwum Politechniki Wrocławskiej
2. 50 lat Wydziału Elektroniki Politechniki Wrocławskiej.
Oficyna Wydawnicza PWr., Wrocław 2003
3. Wspomnienia z bezpośredniej współpracy z Profesorem.